

Pou de glaç de Can Vilardell

Castellcir

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	A l'est del camí de Vilardell, paral·lel al torrent del Bosc i el riu Tenes.
Emplaçament	Entre Els Restobles i al sud del molí nou., a l'oest del riu Tenes.
Alçada:	636.1

Coordenades:

Latitud:	41.74599
Longitud:	2.15951
UTM Est (X):	430116
UTM Nord (Y):	4621916

Classificació

Número de fitxa	08055 - 73
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Popular
Segle	XVII-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Engolida per la vegetació i parcialment ensulada
Protecció	Inexistent
Número inventari	Si, IPA 28665
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Restringit
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08054A005000410000JF
Autoria de la fitxa	Cristina Belmonte (iPAT Serveis Culturals)
Data de registre de la fitxa:	dl., 23/03/2020 - 01:00

Descripció

Construcció semisoterrània que segueix la tipologia típica d'aquest tipus de construccions. Té una planta circular d'uns 7.30 m de diàmetre i d'una alçada entorn els 5.10 m. Segurament tenia una cúpula semiesfèrica, però avui s'ha perdut quasi completament. Tanmateix l'arrencament d'aquesta coberta segurament es trobaria a nivell del camí que ressegueix la riera, pel que podria haver assolit quasi els 8 m d'alçada interior.

Actualment l'estructura es troba en força mal estat de conservació, engolida per la vegetació, pel que no ha estat possible identificar les obertures.

Història

La necessitat i costum de conservar gel per a diferents usos ve d'antic i fou a partir de la segona meitat del segle XVI el seu ús es va generalitzar fins que, entre els segles XVII i XIX, va esdevenir un producte quotidià de primera necessitat, tant per motius gastronòmics (refresc de begudes, gelats o conservació d'aliments) com terapèutics. Fou una activitat molt important, clau per a les poblacions, fins el descobriment de l'electricitat i la possibilitat de fabricar gel de forma industrial.

Tot això va comportar un increment de demanda, i alhora va obligar a construir llocs d'emmagatzematge del glaç i la neu. L'activitat dels pous de glaç, allà on el clima ho permetia, es va estendre per tot Catalunya, amb nombroses construccions a zones com el Moianès o el Montseny, que abastien Barcelona.

El fet de poder conservar el gel des de l'hivern fins la tardor següent requeria d'una activitat important i d'unes construccions especialitzades amb un disseny específic. Els pous eren la tipologia més comuna en aquest tipus d'estructures, totes elles de pedra, i cobertes per una cúpula.

En qualsevol cas per a la seva construcció eren necessaris diferents elements, la proximitat de vies de comunicació i llocs de consum no molt allunyats, així com la proximitat de cursos d'aigua, a banda per suposat d'un clima apropiat.

El ges es treia de la riera, sèquia o estany quan havia assolit un gruix suficient, d'entre 20 i 30 cm.

Seguidament, es trencava i/o tallava en trossos irregulars amb diferents eines, ja fossin palanques, tràmees, magalls o serres, ajudats de motlles destinats a obtenir mides i pesos regulars. Un cop extret es transportava al pou, ja fos amb carruatges o animals de tir. Un cop transportat, s'emmagatzemava al pou. Sovint el fons i les parets del pou s'aïllaven prèviament amb brancatge, i s'anava col·locant el gel en capes successives separades amb palla o branques, així com amb gel picat; tot plegat per tal d'evitar la compactació i facilitar-ne l'extracció. Un cop ple, se'n tancaven les obertures exteriors amb portes de fusta o amb lloses que hi encaixaven, i es tapava amb branques. Tota aquesta feina mobilitzava força gent, en alguns casos podien ser fins a una cinquantena entre totes les tasques de recol·lecció, buidat, transport, col·locació, manteniment i buidat. Els beneficis econòmics també eren importants (només a la ciutat de Barcelona se'n consumien unes 700 tones anuals) i, consegüentment, es van crear impostos específics.

Bibliografia

AYMAMÍ, G. (2000): Aproximació als pous de glaç i de neu de Catalunya. Unió Excursionista de Catalunya, Barcelona.

DANTÍ, J., CANTARELL, C. i CORNELLAS, P. (2007): Els pous de glaç al Vallès Oriental. Consell Comarcal Vallès Oriental, Granollers.

RODRÍGUEZ LARA, José Luis. Aproximació a la Toponímia del Moianès. Barcelona: Rafael Dalmau, Editor, 2009. (Col·lecció "Camí Ral", núm. 30). NUET I BADIA, J (1970) : Els pous de neu del Montseny.

Revista Muntanya, Agost.

PLADEVALL, A. (1994): Els pous de glaç i de neu a Catalunya. Espais (Barcelona) (DPTOP), 38: 45-51.

SOLÉ, Ll. (2006): Producció de gel a les economies pageses. El pou de glaç de Vilianna», Estudis d'Història Agrària (Barcelona) 19: 49-68.

